

เอกสารวิชาการ
เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning
ศิริวรรณ หวังดี

สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร

เอกสารวิชาการฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอเนื้อหาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และหลักวิชาการที่ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning จนบรรลุผล และเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning ให้กับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรได้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำ e-Learning มาพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพ เอกสารฉบับนี้มีเนื้อหาสาระที่ได้เรียบเรียงเป็นลำดับโดยข้อมูลมีความเชื่อมโยงกันประกอบด้วย ๖ บท ดังนี้

บทที่ ๑ ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning เป็นเนื้อหาที่ได้นำเสนอให้เห็นว่าความรู้พื้นฐานในการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Learning นั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากร วิทยากร/ครูผู้สอน และหน่วยงานฝึกอบรม ควรศึกษาข้อมูลให้มีความเข้าใจเพื่อนำ e-Learning มาเป็นเครื่องมือจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและตรงความต้องการ โดยเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด คือ ความเป็นมา ความหมายและความสำคัญ และประโยชน์ของการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning หลังจากนั้นได้เชื่อมโยงเนื้อหาไปสู่การจำแนกเป็นองค์ประกอบและรูปแบบของการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning ที่ประสบผลสำเร็จสำหรับนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานโดยจะต้องดูถึงข้อดีและข้อจำกัด จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรคและข้อควรคำนึงถึง ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางและข้อคิดการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning ทั้งนี้เพราะจะได้ใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดังกล่าวให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรให้มากที่สุด โดยเฉพาะการสร้างโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้เท่าเทียมกัน

บทที่ ๒ การออกแบบกระบวนการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning เป็นเนื้อหาสาระเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการทำงานว่า ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริงนั้น การออกแบบกระบวนการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญค่อนข้างมาก เพราะจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มตั้งแต่การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ แนวคิดการออกแบบกระบวนการ อาทิ แนวคิดการพัฒนาตนเอง ความหมายและความสำคัญ ข้อควรพิจารณา ตลอดจนรูปแบบการออกแบบและพัฒนาสำหรับนำมาสู่การปฏิบัติงานอย่างเป็นลำดับ คือ ศึกษาสถานการณ์การพัฒนาบุคลากร การรวบรวมข้อมูลความต้องการ และกำหนดหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้น จะเป็นรายละเอียดข้อมูลในบริบทของการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรซึ่งได้นำเสนอเป็นภาพรวมของแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดเป้าหมาย กำหนดแนวทางและตัวชี้วัดของหน่วยงาน หลังจากนั้นได้เชื่อมโยงมาสู่แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning ในงานส่งเสริมการเกษตรโดยมีการจัดโครงสร้างและกระบวนการก่อนข้างชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเข้าสู่การออกแบบกระบวนการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning ซึ่งจัดเรียงขั้นตอนเป็นลำดับและต่อเนื่อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากรได้

บทที่ ๓ การผลิตบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการผลิตบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยเป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งสื่อการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เป็นสื่อที่พร้อมสำหรับนำมาจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ให้กับผู้เรียน การเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาดังกล่าวจึงเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด คือ ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ การออกแบบ และมาตรฐานการผลิตบทเรียน เพื่อนำมาเป็นหลักวิชาการในการเข้าสู่กระบวนการผลิตบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละขั้นตอน อาทิ การกำหนดประเด็นเนื้อหา การจัดทำรายละเอียดเนื้อหา การออกแบบการนำเสนอและสื่อการเรียนรู้ การผลิตบทเรียน และการทดสอบสื่อการเรียนรู้และสรุปผล ในขณะที่กำลังดำเนินการปฏิบัติงานนั้นก็จะมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงมีคำแนะนำเพื่อเป็นแนวทางสำหรับแก้ไขปัญหาควคู่กันไปในแต่ละขั้นตอนงานให้ด้วย เช่น ประสิทธิภาพของทีมงาน การบริหารจัดการเวลา และการสื่อสารทำความเข้าใจ เป็นต้น นอกจากนี้ในการผลิตบทเรียนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จด้วยโดยเฉพาะงบประมาณ ทีมงาน ที่ปรึกษา และการรายงานสรุปผลเพื่อจะได้นำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงงานได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งได้มีการณีตัวอย่างการผลิตบทเรียน e-Learning ในงานส่งเสริมการเกษตร ให้ได้ศึกษาทำความเข้าใจและเกิดความเป็นรูปธรรมได้มากขึ้น

บทที่ ๔ การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ เป็นเนื้อหาที่นำเสนอเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นการทำงาน และสามารถนำหลักวิชาการเข้ามาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม โดยเข้าใจหลักการ แนวคิด คือ ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ การออกแบบและข้อปฏิบัติต่างๆ เมื่อได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ จะมีกระบวนการที่จัดเรียงอย่างเป็นลำดับ ซึ่งเป็นการนำเสนอประสิทธิภาพของกรมส่งเสริมการเกษตร อาทิ การประชาสัมพันธ์ ลงทะเบียน ตรวจสอบเนื้อหา นำเข้าเนื้อหา ทดสอบระบบ จัดทำคู่มือการใช้งาน เข้าเรียนและติดตามผล ดูแลและแก้ไขปัญหา และการพิมพ์ใบประกาศนียบัตรและใบวุฒิบัตร เป็นต้น ในการดำเนินงานก็ย่อมจะมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้น จึงได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหามาให้ได้เรียนรู้ด้วย เช่น ระบบโปรแกรม และผู้เรียนมีภารกิจงานค่อนข้างมาก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยสนับสนุนที่ควรจะต้องทำความเข้าใจและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น ความสมัครใจของผู้เรียน ระบบโปรแกรม การอำนวยความสะดวก และการบันทึกผลการเรียนลงในทะเบียนประวัติบุคคล (ก.พ.๗) เป็นต้น ตลอดจนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมจึงได้นำกรณีตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนด้วย e-Learning สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มาให้ได้ศึกษาเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเองได้

บทที่ ๕ การติดตามประเมินผลและรายงานผลการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning เป็นเนื้อหาที่นำเสนอเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลและรายงานผลการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์สรุปผลงานตามที่ได้ดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น หรือมีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนนำมาเป็นข้อมูลรายงานผลให้กับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบด้วย ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด จึงต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้น ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ได้กำหนดรูปแบบ เครื่องมือ

และช่องทางในการดำเนินงานได้ถูกต้องและตรงความต้องการได้ อาทิ การวัดผลความรู้ของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรโดยใช้แบบสอบถาม ผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้ในการดำเนินงานดังกล่าวจะมีข้อดี ข้อจำกัดและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จด้วยเช่นกัน เช่น ทีมงานและเครือข่าย เวทีการรวบรวมข้อมูล และการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ดังนั้น จึงควรกำหนดขั้นตอนการติดตามประเมินผลและรายงานผลการพัฒนา บุคลากรด้วย e-Learning ให้เกิดความชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ซึ่งได้นำกรณี ตัวอย่างของกรมส่งเสริมการเกษตรตามที่ได้ดำเนินการมาเป็นบทเรียนให้ได้เรียนรู้ ได้แก่ การติดตาม ความก้าวหน้าของผู้เรียน การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร และการรายงานผลการพัฒนาบุคลากร ด้วย e-Learning ก็จะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้เพิ่มมากขึ้น

บทที่ ๖ การขยายผลการพัฒนาบุคลากรด้วย e-Learning Learning เป็นการนำเสนอเนื้อหา โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการปฏิบัติจนกระทั่งประสบผลสำเร็จในการ ดำเนินงาน e-Learning ในบริบทของกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและ เห็นถึงความสำคัญในการขยายผล เริ่มตั้งแต่ความเป็นมา โดยกล่าวถึงเหตุผลความจำเป็น และเหตุการณ์ ที่ปฏิบัติใน ๔ ช่วง คือ ช่วงที่ ๑ เริ่มต้นการดำเนินงาน, ช่วงที่ ๒ ขยายทีมงานและหลักสูตร, ช่วงที่ ๓ ขยายผลการผลิตบทเรียน และช่วงที่ ๔ ขยายผลการผลิตบทเรียนสู่องค์ความรู้เฉพาะหน่วยงาน/พื้นที่ ได้กำหนดเป็นเป้าหมาย แนวทางและแผนการขยายผล สำหรับสื่อสารทำความเข้าใจร่วมกับทีมงานและ ผู้เกี่ยวข้อง นำมาใช้ในการประสานงานเพื่อสร้างความร่วมมือและการสนับสนุน อาทิ ระบบโปรแกรม ผู้รับผิดชอบคือ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น การส่งเสริมและสนับสนุนการขยายผล มีวิธีการ กระบวนการ และการสนับสนุนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การสนับสนุน งบประมาณขององค์กร และการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ เป็นต้น ตลอดจนได้เชื่อมโยงไปสู่การ ขับเคลื่อนโดยผ่านกลไกต่างๆ คือ แนวทางและแผน การผลิตบทเรียน ทีมงาน การพัฒนาหลักสูตร และ โครงสร้างการดำเนินงาน เป็นต้น พร้อมทั้งได้ติดตามและประเมินผลงาน ประกอบด้วย ประโยชน์ที่เกิดขึ้น ศักยภาพและความพร้อมของหน่วยงาน และความพึงพอใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่เกิดความเชื่อมั่น ในองค์ความรู้ที่ได้รับ สามารถนำไปทำงานร่วมกับเกษตรกรได้ประสบผลสำเร็จ และเกษตรกรเกิดการ ยอมรับและเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น ๓ ด้าน คือ ด้านการผลิตบทเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และด้านประเมินผลการพัฒนา บุคลากรด้วย e-Learning ซึ่งสามารถนำสิ่งดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสำเร็จได้

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ .....
(นางศิริวรรณ หวังดี)
๑๗ เมษายน ๒๕๖๑

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้น
ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ .....
(นางอัญชลี สุวจิตตานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี